

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันสังคมของเราประสบปัญหาต่างๆ มากมาย การฉ้อราษฎร์บังหลวงนั้นเป็นที่แจ้งประจักษ์ทุกระดับ จากข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในสื่อหลายๆประเภทแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้ใหญ่ในสังคมจำนวนมากขาดคุณธรรมและจริยธรรม แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนและกลุ่มของตนอย่างขาดมนุษยธรรม ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ กลุ่มหลงใหลในอบายมุข กามารมณ์ พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้นับวันจะทวีจำนวนมากขึ้นพร้อมกับความเสื่อมโทรมที่เพิ่มระดับสูงขึ้น ปัจจุบันพบว่ามีสถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการกระทำของข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปปป, 2541 : 36-41) รวมทั้งยังมีข้อมูลปรากฏในรายงานสำนักงานข้าราชการครูประจำปี 2542 (สำนักงานก.ค., 2542 : 1-5) พบว่า ข้าราชการโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาถูกดำเนินการทางวินัยค่อนข้างมากเนื่องจากมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ ด้วยเหตุดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จึงเร่งให้มีนโยบายการพัฒนาวินัยและจริยธรรมข้าราชการครูโดยมีมาตรการให้ข้าราชการครูทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาวินัยและจริยธรรมของตนเองอยู่เสมอ ให้กรมเจ้าสังกัดผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าสถานศึกษาหน่วยงานทางการศึกษาจัดให้มีโครงการแผนงานและงบประมาณ สนับสนุนให้ข้าราชการครูทุกคนได้พัฒนาวินัยและจริยธรรมอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ให้มีคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินการดังกล่าว

คุณธรรมและจริยธรรม เป็นสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนในทุกสาขาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารภาครัฐหรือเอกชน จะต้องรู้และทำความเข้าใจ และถือเป็นพันธกรณีที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติโดยเคร่งครัด (เสาวนีย์ สีชมวัฒน์, 2548 : คำนำ)

กระทรวงศึกษาธิการภายใต้การนำของรัฐบาลชั่วคราว พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้เล็งเห็นถึงความเสื่อมโทรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงประกาศใช้และเน้นยุทธศาสตร์คุณธรรมนำความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมให้มากขึ้นตั้งแต่ระดับโรงเรียน นักเรียนต้องได้รับการอบรม ดูแล และปลูกฝัง

คุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลา แต่การที่จะอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนที่มีคุณธรรมได้นั้นตัวครู โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีเสียก่อน ดังเช่น ดร.วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล ได้กล่าวไว้ว่า ใครก็ตามหากได้รับการอบรมบ่มสอนให้เข้าใจ จริยธรรม มนุษยธรรม คุณธรรม ยุติธรรม และนำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยมาตั้งแต่วัยประถมและมัธยมแล้วจะช่วยให้บุคคลผู้นั้นมีสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และใช้มันก่อเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นก่อเกิดความสำเร็จแก่ตนเองได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ณ ทุกวันนี้อย่างแน่นอน (การบริหารคุณค่าทั่วทั้งองค์กร, 2550 : 19)

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้กำหนดตัวชี้วัดในมาตรฐานด้านปัจจัยประการหนึ่ง คือ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี ดังเช่นผลการวิจัยของ คมสัน บุพศิริ และชาญ สีหาราช (2542) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีพฤติกรรมในด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเสียสละ การรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน รวมทั้งควรมีการพัฒนาด้านปัญญา ธรรม สุขจิตธรรม และสามัคคีธรรมหรือคุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับผู้บริหาร

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 จึงได้กำหนดให้มีวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดมาตรฐาน จรรยาบรรณในวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ต้องรักษาจรรยาบรรณในวิชาชีพเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากพระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้แบ่งการบริหารงานเป็นเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งกระจายอำนาจการบริหารงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด โดยให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 35 เพื่อให้การบริหารการศึกษานั้นมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารมากขึ้น หากผู้บริหารสถานศึกษาท่านใดหลงไหลในอำนาจ ใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ขาดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพแล้วจะทำให้การบริหารงานในสถานศึกษา และการจัดการศึกษาล้มเหลว ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ดังนั้นเพื่อให้บรรลุผลตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณใน

การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ครูอาจารย์ และนักเรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ และเนื่องจากในเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ยังไม่มีผู้ทำการวิจัยทรรศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา มาก่อน ดังนั้นผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าทรรศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เกี่ยวกับ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้านี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเสนอให้หน่วยราชการระดับสูงนำไปใช้เพื่อประกอบการพิจารณาในการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหาร อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทรรศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อทำการเปรียบเทียบ ทรรศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา อายุราชการ และโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2
2. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่หน่วยราชการระดับสูงนำไปใช้เพื่อประกอบในการพิจารณาคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหาร

สถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหาร อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้มีประสิทธิภาพจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษาทรรศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านคุณธรรม

1.2 ด้านจริยธรรม

1.3 ด้านจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามเกณฑ์

มาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหาร ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด 4 โรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน ทั้งหมด 139 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้ประชากรทั้งหมด คือ 139 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำแนกเป็น

3.1.1 เพศ

1) ชาย

2) หญิง

3.1.2 ระดับการศึกษา

1) ปริญญาตรี

2) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 อายุราชการ

- 1) 1 – 10 ปี
- 2) 11 – 20 ปี
- 3) 21 – 30 ปี
- 4) 31 ปีขึ้นไป

3.1.4 โรงเรียนมัธยมศึกษา

- 1) โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ
- 2) โรงเรียนน้ำปาดชนูปถัมภ์
- 3) โรงเรียนฟากท่าวิทยา
- 4) โรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม

3.2 ตัวแปรตาม (dependent Variable) ได้แก่ ทรรศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุทรดิตถ์ เขต 2 เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุทรดิตถ์ เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรมในการบริหารงาน หมายถึง สภาพของคุณงามความดีของผู้บริหารสถานศึกษา ที่นำมาใช้ในการบริหารงานสถานศึกษา
2. จริยธรรมในการบริหารงาน หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม และกฎศีลธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่นำมาใช้ในการบริหารงานสถานศึกษา
3. จรรยาบรรณในการบริหารงาน หมายถึง ประมวลความประพฤติ กิริยาอาการที่ประกอบวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อรักษาส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารงานสถานศึกษา
4. จรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ประมวลความประพฤติ กิริยาอาการที่ประกอบวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อรักษาส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของผู้บริหารสถานศึกษา
5. ทรรศนะ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้ ตามประสบการณ์ของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุทรดิตถ์ เขต 2
6. การบริหารงาน หมายถึง การบริหารจัดการงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาในแต่ละแห่งที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

8. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูประจำการ ที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

9. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 4 โรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ โรงเรียนน้ำป่าดงชุมพล โรงเรียนพากท่าวิทยา โรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

10. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ายากให้เกิดขึ้นในตัวของผู้บริหารสถานศึกษา

11. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่ดูแลเกี่ยวกับการศึกษาใน 4 อำเภอ ของจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้แก่ อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำป่าด อำเภอพากท่า และอำเภอบ้านโคก